

JOBBDALI KONTROLL- FORRADALOM

A DIGITÁLIS KONZERVATÍV FORRADALOM ELMÉLETE

KURUCZ BARNABÁS

Kiindulópontunk szerint a Fidesz–KDNP kétharmados veresége nem értelmezhető pusztán kampánytechnikai hibák, szervezeti elégtelenségek vagy egy-egy, kivételes politikai-gazdasági körülmények következményeként. Sokkal inkább egy mélyebb társadalmi-kulturális átrendeződés, egy politikai korszak lezárulása, valamint egy korábbi irányítási forma kimerülése mutatkozik meg benne. A magyar társadalom lassú nyugatosodása, a középrétegek kiszélesedése, továbbá az érintkezési normák és információszerzési gyakorlatok informalizálódása olyan új politikai közeget hozott létre, amelyben a régi jobboldal korábbi kontrolltechnikái fokozatosan elveszítették hatékonyságukat.¹ A fegyelmző, konfliktusközpontú, intézményorientált, valamint egyre inkább az alsóbb státuszú csoportok politikai affektusaira hangolt nyelvezet mindinkább eltávolította a jobboldalt azoktól a középrétegektől, amelyek korábban társadalmi felemelkedésének és politikai hegemoniájának egyik legfontosabb bázisát adták. A 2026 utáni helyzet ezért nem egyszerűen választási vereséggént, hanem a régi jobboldali politika társadalmi kapcsolatvesztéseként értelmezhető. Az új jobboldal számára nem elegendő a fiatalítás vagy a személyi megújulás, ugyanis az adaptivitás csak egy *jobboldali kontrollforradalom* révén képzelhető el, amely a nyílt fegyelmzés helyett a vágyak, társadalmi elvárások, az életvilág és szabadságélmények finom alakítására, vagyis egy új politikai nyelv, társadalmi beágyazottság és történeti önértelmezés megteremtésére épül. Ezt az új irányítási formát a *digitális princípátus*nak nevezzük.

A FÉLMODERN JOBBOLDAL VÁLSÁGA

Vajon milyen folyamatok vezettek a 16 évig kormányzó pártok kétharmados vereségéhez? Ebből a megközelítésből fakadóan könnyen arra a következtetésre lehet jutni, hogy az ójobboldal eleve kudarcra volt ítélve.² Az ilyen jellegű

1 KURUCZ Barnabás: A Tisza nemcsak nyert, hanem új politikai nyelvet is adott a középrétegeknek. Index, 2026. április 24. <<https://index.hu/velemenye/2026/04/24/fidesz-tisza-part-kozeposztaly-kommunikacio-nyelv-politika-valasztas-tarsadalom-kultura>>.

2 Az „ójobboldal” kifejezést nem történeti korszakmegjelölésként, hanem egy olyan politikai paradigma jelölésére használom, amelyet Magyarországon leginkább a Fidesz–KDNP testesített meg, noha bizonyos

optikai csalódások elkerülése végett szeretném rögzíteni, hogy önmagában az a tény, amire Békés Márton világított rá,³ hogy ti. egy politikai korszakról beszélünk, már rámutat az Orbán Viktor vezette formáció sikereire. Az alábbiakban sorra veszem azokat a folyamatokat, amelyek figyelembevétele inkább lassú erodálódást mutat, semmint hirtelen összeomlást.

A régi jobboldal legmélyebb tévedése társadalomelméleti jellegű volt annyiban, amennyiben hosszú időn át abban a hitben élt, hogy az állam birtoklása egyet jelent a társadalom birtoklásával. A Fidesz–KDNP 2002 után a polgári körök révén sikeresen mobilizálta a társadalmat, majd a 2010-es győzelmet követően a politikai intézményeket is sikerrel szervezte újjá. Ennek keretein belül kapott Magyarország új alkotmányt, alakították ki a stabil többséget és döntésképeséget biztosító választási rendszert, valamint szervezték meg az állami kommunikációs csatornákat. Mindez egy darabig elégségesnek bizonyult, azonban a jobboldal nem szervezte meg kellő erővel azokat a köztes világokat, amelyekben a legitimáció és a kulturális önazonosság előfeltételei ténylegesen kialakulnak: a helyi közösségeket, az ifjúsági közegeket, a szakmai szubkultúrákat, tehát a mindennapi életvilágokat.⁴ A régi jobboldal ezért végső soron inkább államot épített, mint társadalmat. E mulasztás következménye az lett, hogy miközben a kormányzati szervezet erősödött, a társadalom mélyrétegeiben olyan átalakulások zajlottak le, amelyekhez a jobboldal nem alakított ki megfelelő közvetítő formákat, ahogy saját szótárát sem. Ezt a folyamatot tette láthatóvá a választási eredmény is. A Fidesz ugyan több mint 2,4 millió szavazatot szerzett, ez azonban mindössze 10 egyéni választókerület megnyerésére

volt elegendő. A párt elvesztette a városokat, és a falvakban is megrendült az a korábban egyértelműnek tekintett dominanciája, amely hosszú időn át politikai fölényének egyik legfontosabb társadalmi alapját képezte. A 2022-es választással ellentétben a magas részvétel ezúttal a kormánypártok számára volt kedvezőtlen, ugyanis az ellenzéknek sikerült hatalmas tömegeket mozgósítania. Mindez arra utal, hogy a Fidesz politikai kommunikációja elérte saját határait, mi-

közben az ellenzéki kommunikáció tere kitágult. Ami korábban elegendő volt a kétharmados politikai többség fenntartásához, az ebben a helyzetben már nem bizonyult elégségesnek az egyszerű többség megszerzéséhez sem.

A második hiba abból eredt, hogy a régi jobboldal nem ismerte fel kellő időben a nyilvánosság szerkezetének átalakulását. Helyesen ismerte fel, hogy a politikát a 21. században nem lehet fejlett technológiai apparátus nélkül folytatni, azonban a politikai kommunikációt változatlanul olyan folyamatként fogta fel, amelyben az egyes formális politikai aktorok (pártok, sajtó) interakcióba lépnek egymással nagy tömegeknek szóló, nyílt és deklaratív üzenetek formájában. Példaként említhető a Megafon működése: itt a fizetett „profi” influenszerek a kormányzati kommunikáció paneljeit ismételték meg, tehát nyílt pártpolitikai üzenetekkel operáltak. A régi jobboldal digitalizálta a 20. századi tömegkommunikációt, de nem értette meg, hogy a digitalizáció a kommunikációs csatornák bővülésén túl új társadalmi közeget is teremt, amely a korábbiaktól eltérő stratégiákat követel meg. Az ójobboldal tehát modern technikával folytatta a régi stílusú politikai beszédet. Ezzel még inkább kitette magát annak a veszélynek, hogy üzenetei propagandaként lepleződnek le, és így a felemelkedő közép- és felsőrétegek egyre kisebb körében volt képes rezonanciát kiváltani.

A harmadik tévedés a társadalmi folyamatok jelentőségének fel nem ismerése volt. A régi jobboldal stabilitásának kulcsa valóban az alsóbb rétegek megszólítása, felemelése és politikai bekapcsolása volt. A kommunikáció egyszerűsödése, a közép- és felsőrétegeknek szóló tartalmak háttérbe szorulása (lásd *Heti Válasz*

elemei – eltérő hangsúlyokkal és radikalitással – a Mi Hazánk Mozgalom politikai gyakorlatában is megjelennek. E paradigma közös jellemzője az államközpontú, fegyvelmező és konfliktusalapú politikafelfogás, amely a társadalom irányítását elsősorban nyílt politikai kontrollon, mozgósításon és identitáskonfliktusokon keresztül képzei el.

3 Lásd bővebben: BRÉM-NAGY Ferenc: Magyarország a világ előtt. Interjú Békés Mártonnal. *Magyar Nemzet* *Lugas*, 2026. január 8. <<https://magyarnemzet.hu/lugas-rovat/2026/01/magyarorszagot-a-vilag-elott>>.

4 Vö. ALFRED SCHÜTZ: *A társadalmi valóság értelemfeltételei = A fenomenológia a társadalomtudományokban*. szerk. HERNÁDI Miklós, Gondolat, Bp. 1984.

a régi jobboldal
államot épített,
nem társadalmat

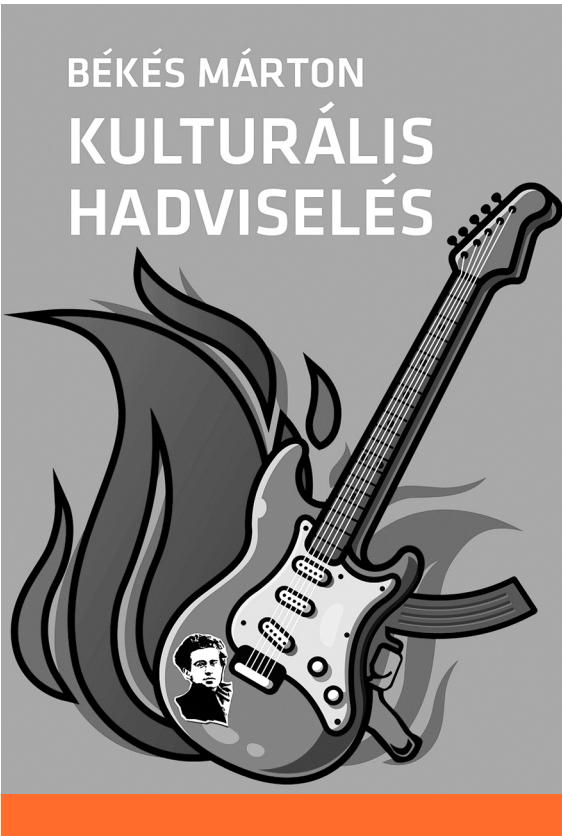

Kellemest a hasznossal –
Képregényes strandjelenet
A Nyugat alkonyával
(Drawthentic)

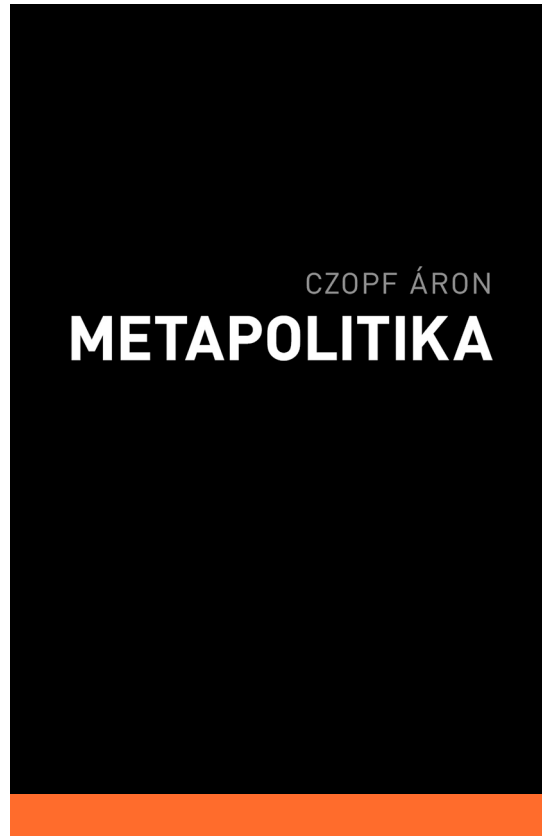
megszűnése), valamint a szekuritizációs üzenetek kidomborítása (az egyre fokozódó narratív küzdelem a „külső” hatalmakkal, úgymint Brüsszel vagy Soros György), továbbá a közmunkaprogram megszervezése hozzásegítette a Fidesz–KDNP-pártszövetséget a domináns párttá váláshoz. Ez a stratégia egy darabig kifejezetten sikeres volt, csakogy időközben a magyar társadalom szerkezete jelentősen módosult: szélesebb lett a középréteg, nőtt az aspiráció, a digitális integráció, a fogyasztási és kulturális önállóság, differenciáltabbá váltak az életstílusok és a fiatalabb, képzettebb, városi csoportok mindinkább más politikai nyelvet kezdtek használni.⁵ A régi jobboldal e változásnak főként az anyagi oldalát érezte, de nem vonta le belőle a megfelelő politikai következtetéseket. Azzal, hogy az adórendszer és a családpolitika kapcsán a középosztálynak kedvezett, még nem nyerte el ezen csoport támogatását; a jobboldal harsány retorikája inkább fokozta, mint mérsékelte a kulturális értékek szembenállását.⁶ Ez a nyelvezet alapvetően szekuritizációs (háborús fenyegetés), sérelmi („a magyarokkal nem lehet packázni”) és paternalista kódokkal operált, amikor

5 Vö. BUKOVICS Babett – KOLLÁR Dávid: *Digitalizációs trendek a magyar társadalomban* = Magyarország 2021. Társadalom, gazdaság és politika napjainkban. szerk. BARTHEL-RÚZSA Zsolt és társai, Századvég, Bp. 2021. és GYÖRGY László: *A középosztály forradalma*. Magánkiadás, Bp. 2024.

6 TÓTH M. Zsombor: *Gondolatok a magyarországi közbeszédről – Retorika és stílus(törés) I.* e-nyelvmagazin.hu, 2019. december 4. <<https://e-nyelvmagazin.hu/2019/12/04/gondolatok-a-magyarorszag-i-kozbeszedrol-retorika-es-stilustores-i>>

Mögöttes jelentés –
Békés Márton *Kulturális hadviselés* (2020) és Czopf Áron *Metapolitika* (2024) című könyvei

a középosztályosodó társadalom egyre inkább autonómiát, elismerést, metapolitikai üzeneteket (szórakoztatás) és divatos kulturális tartalmakat igényelt.

Ez politikailag azt jelenti, hogy a modern választópolgár egyre kevésbé tűri a nyers, parancsoló, leegyszerűsítő beszédmodot, különösen akkor, ha élethelyzete, iskolázottsága, fogyasztási mintái és kapcsolati hálói már egy összetettebb társadalmi környezethez kötök. Az informalizált középrétegek nem feltétlenül lázadóak, nem is szükségszerűen baloldaliak vagy liberálisak.⁷ Inkább azt várják el, hogy a kormányzat ne beszéljen velük leereszkedően, ne kezelje őket mozgósítandó tömegként, s ne kizárólag félelemre, sértettségre vagy ellenséggépzésre építse a politikai közösséget. Ebben az értelemben a Fidesz kommunikációja fegyelmező és büntető jellegű volt. Az állampolgárt elsősorban védelemre szoruló, fenyegetett, külső erővel szemben mozgósítandó alanyként szólította meg. Ez a nyelv a válságpolitika körülményei között hosszú ideig adaptív lehetett. A jobboldal így fokozatosan saját politikai sikerének foglyává vált, hiszen miközben elősegítette a középosztályosodást, nem alakította ki annak új beszédmódját, ráadásul szavazótáborra egyre inkább az alacsonyabb státuszúak köréből került ki. Kommunikációs stílusa egyre erősebben az alsóbb rétegek felé nyitott, miközben a gazdaságpolitika elsősorban a középrétegeknek kedvezett.

Ennek közvetlen következménye az elégedetlenség növekedése volt; legfőbb oka kevésbé abban állt, hogy a társadalom többsége egyik napról a másikra ellenzékivé vált volna, sokkal inkább abban, hogy egyre többen érezték úgy, a kormánypártok nyelve idegen az ő életviláguktól. A régi jobboldal sokáig abból indult ki, hogy a politikai lojalitás elsődleges forrásai a gazdasági javak, a biztonság és a stabilitás. Csakhogy az újabb társadalmi csoportok, különösen a fiatalabb és középosztályi rétegek esetében ez már nem bizonyult elegendőnek. A modern politikai azonosulás nem teremthető meg pusztán instrumentális alapon, ahhoz élmény, identitás, kulturális közelség és részvételi forma

⁷ Lásd: *Civilisation and Informalisation. Connecting Long-Term Social and Psychic Processes*. szerk. Cas Wouters – Michael Dunning, Palgrave Macmillan, Cham, 2019. és KOLLÁR Dávid: A Protestáns etika kémiája. *Replika*, 2020/117–118.

is kell. Ahol a politika nem tud kapcsolódni a megélt életvilághoz, ott a legitimáció formálisan még fennmaradhat, de érzelmileg és kulturálisan kiürül. Ilyenkor a legkisebb megrázkódtatás is aránytalanul nagy ellenérzéseket idéz elő, mert a kötődés külsődlegessé válik; weberi értelemben inkább hatalomként működik, mint uralomként.⁸

A negyedik hiba a metapolitika terén jelent meg – ez különösen súlyos, mert itt a régi jobboldal gyakorlati értelemben vallott kudarcot.⁹ A jobboldali értelmiség körében létezett annak felismerése, hogy tartós politikai hegemonia nem épülhet kizárólag a pártvezetésre; szükség van fogalmi munkára, kulturális ellenintézményekre, saját nyelvre, saját közvetítő elitre, saját esztétikára és saját ifjúsági szocializációra. Békés Márton vagy Czopf Áron munkássága lehetőséget teremtett a jobboldal számára, hogy tanuljon a múlt hibáiból.¹⁰ Ám ebből a belátásból nem jött létre megfelelő gyakorlat. A metapolitika többnyire vagy díszletté, vagy propaganda-melléküzemaggá, esetleg szűk értelmiségi áttatássá vált. Ahol intézményesült, ott sem tudott organikusan beágyazódni a társadalomba; ahol pedig társadalmi formát öltött volna, ott gyakran hiányzott belőle a türelem, a szakmai minőség vagy az autonómia (erre megfelelő példát szolgáltatnak a gyenge minőségű kurzusfilmek). A régi jobboldal nem értette meg, hogy a metapolitika nem propaganda, nem giccs, és nem üres ideológiai önismétlés, hanem organikus és észrevétlen üzenetátadás az oktatásban, a kultúrában, az online terekben, az életstílusokban, a szórakoztatásban, a helyi közösségekben és a fiatal nemzedékek imaginációjában. A régi jobboldalnak volt tehát metapolitikai elmélete, de ebből nem lett metapolitikai gyakorlat.

Összességében a régi jobboldal válságát félmodern jellege okozta, nem valamiféle túlzott tradicionalizmus. Felismerte a technikai átalakulást, de nem vonta le belőle az antropológiai és társadalomszerkezeti következtetéseket. Észlelte a nyilvánosság változását, de azt csupán kommunikációs csatornaváltásnak tekintette, nem pedig az életvilágok mélyreható átrendeződésének. Tudott a metapolitika szükségességéről, de nem építette ki annak társadalmi infrastruktúráját. Bár sikeresen integrálta a korábban periférikus rétegeket, mégsem vette észre, hogy a társadalom közben középosztályosodik, differenciálódik és kulturálisan bonyolultabbá válik. A régi jobboldal végső hibája tehát az volt, hogy a történelmi mozgásban elért eredményeit nem tudta új politikai formává átalakítani. A lassú erodációt, amely végül összeomlásban kulminálódott, a győzelemből fakadó átalakulás félreismerése okozta.

volt metapolitikai elmélet, de ebből nem lett metapolitikai gyakorlat ””

AZ ÚJKONZERVATÍV KONTROLLFORRADALOM ALAPJAI

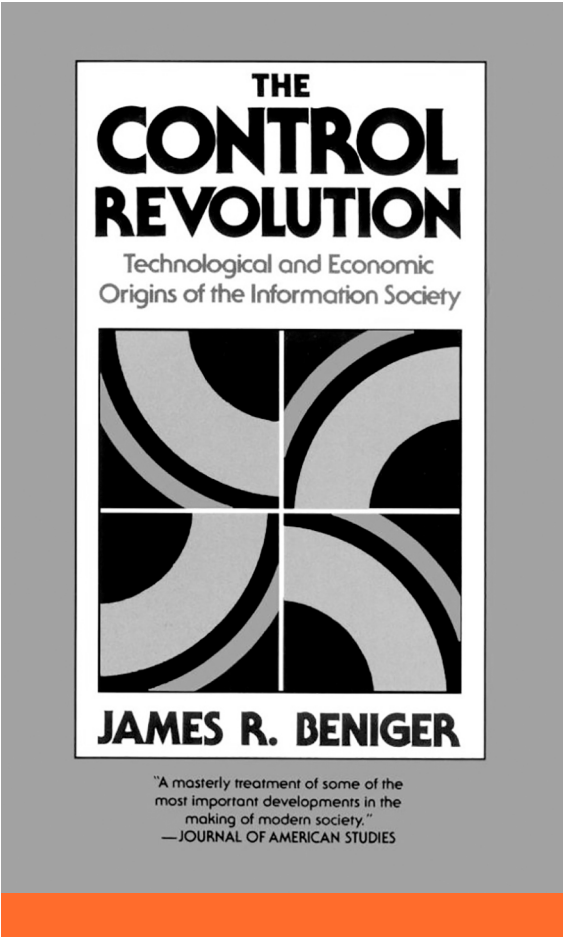
Ha a régi jobboldal bukásának oka az volt, hogy a társadalom átalakulását nem követte új politikai formával, akkor az új jobboldal legfontosabb feladata éppen ennek az új formának a megteremtése. Ez a forma nem lehet sem a 20. századi pártállami centralizáció restaurációja, sem a nyugatias baloldali-liberális kormányzás meghonosítása. Olyan politikai alakzatra van szükség, amely egyszerre képes a közösségi lét mélyrétegeit formálni, a társadalmi alrendszeret összehangolni és a civilizációs önazonosságot újra politikai erővé emelni.

James R. Beniger (1946–2010) kontrollforradalom-elmélete azért jelent termékeny kiindulási alapot a 2026-os események értelmezéséhez, mert a politikai vereséget nem pusztán kommunikációs hibaként engedi láttatni, hanem sokkal inkább egyfajta irányítási válságként. Beniger szerint az ipari forradalom a termelés, szállítás és elosztás sebességének növelésével olyan ellenőrzési válságot idézett elő, amelyre az információfeldolgozás, a bürokrácia, a tömegkommunikáció és a modern vállalatirányítási technikák jelentettek adaptív

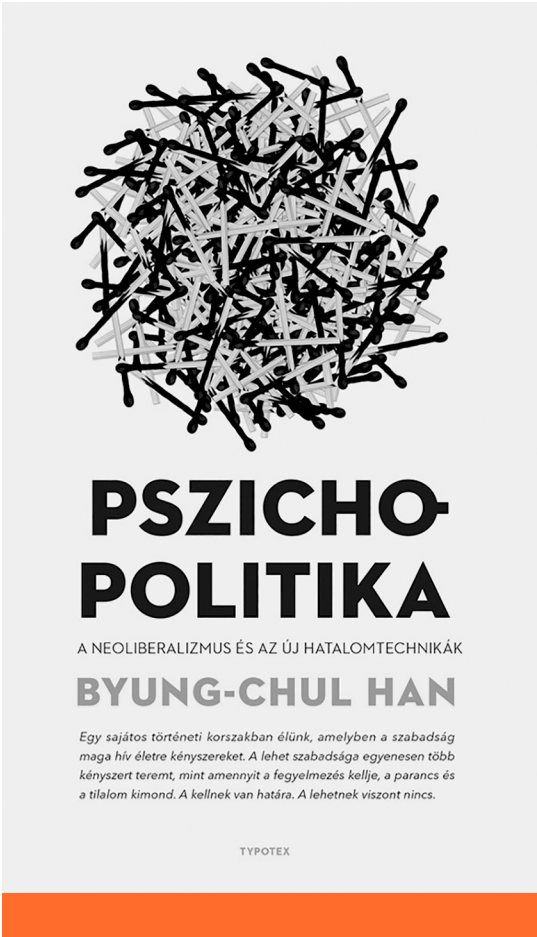
⁸ Max WEBER: *Politikai szociológia. Politikai közösségek. Az uralom.* ford. és jegyz. ERDÉLYI Ágnes, Helikon, Bp. 2009. 72–83.

⁹ Alain DE BENOIST: *The Problem of Democracy.* Arktos, London, 2011.

¹⁰ BÉKÉS Márton: *Kulturális hadviselés. A kulturális hatalom elmélete és gyakorlata.* Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásért Közalapítvány, Bp. 2020. és CZOPF Áron: *Metapolitika.* Kommentár Alapítvány, Bp. 2024.

Kontroll –
James R. Beniger
Az ellenőrzés forradalma – Az információs társadalom technológiai és gazdasági eredői (1986)
és Byung-Chul Han
Pszichopolitika – A neoliberalizmus és az új hatalomtechnikák (2020) című könyve

választ.¹¹ A kontroll nála célirányos befolyásolást jelent, amely túlmutat a pusztán kényszeren, és az adatok rögzítését, kiértékelését, valamint az ezekre alapozott döntést és kétirányú kommunikációt feltételez. Vagyis olyan irányítási képességet, amelyben a kormányzat nem csupán parancsol, hanem érzel, mér, tanul és reagál. Ez a felismerés a konzervatív politikai gondolkodás számára különösen fontos. Beniger – kreatív félreolvasása révén – ugyanis arra irányítja rá a figyelmet, hogy a modern társadalmakban nem elegendő pusztán a politikai folyamatokat kontrollálni. A valódi uralom ott kezdődik, ahol egy politikai erő képes megérteni, befolyásolni és összehangolni a társadalmi folyamatokat is, a kultúrát, a médiát, az oktatást, a gazdasági hálózatokat, a technológiai infrastruktúrákat, valamint a közösségi identitás formálódásának tereit. E ponton válik szükségessé Beniger elméletének kiegészítése. A kontrollforradalom klasszikus, 20. századi formái még elsősorban intézményi, bürokratikus és tömegkommunikációs eszközökkel válaszoltak az irányítás válságára. A közép- és kelet-európai kiszélesedése, az életvilágok informalizálódása és a digitális nyilvánosság térnyerése azonban már egy ennél finomabb, kevésbé látható és kevésbé fegyelmző hatalomgyakorlási formát igényel.

Ennek kidolgozásában Byung-Chul Han pszichopolitikai tézise jelentheti a kiindulópontot. A dél-koreai származású, de német nyelvterületen élő filozófus szerint a jelenkori uralom súlypontja a tiltásról, a parancsról és a külső fegyelmzésről az egyén belső világára helyeződik át.¹² Az ember szabadnak, önállónak és önmegvalósításra törekvőnek érzi magát, miközben a szabadságélmény maga válhat az uralom eszközévé. Ez a diagnózis az új jobboldali gondolkodás számára stratégiai fontosságú következtetéssel jár. Az új jobboldal implicit választóképe ugyanis a fegyelmmezhető, mozgósítható, védelemre szoruló

11 James R. BENIGER: *The Control Revolution: Technological and Economic Origins of the Information Society*. Harvard U. P., Cambridge, 1986.

12 Byung-Chul HAN: *Pszichopolitika. A neoliberalizmus és az új hatalomtechnikák*. ford. CSORDÁS Gábor, Typotex, Bp. 2020.

és ellenségekkel szemben összezáró közösséget feltételezett. Az új jobboldalnak abból kell kiindulnia, hogy a választók egyszerre többféle igényt fogalmaznak meg. Sokan önállóbb életet szeretnének, de ez nem jelenti azt, hogy teljesen individualisták lennének. Nyugati típusú, jól működő intézményeket akarnak, de ettől még nem fordulnak szembe a nemzeti kötődéssel. Nyugodtabb, mérsékeltbb politikai hangnemet várnak, de nem gyenge államot. A hatalomgyakorlás régi, fegyelmező formája egy informalizáltabb, középrétegesedő társadalomban kontraproduktívvá válik. A középrétegek számára már nem bír oly fontossággal a szekuritizáció, mint az alsóbb rétegeknél, nem igénylik a kormányzat nyílt erődemonstrációit. A modern társadalmat nem lehet tartósan pusztá parancsokkal irányítani, ugyanis egy autonómiára és szabadságra törekvő társadalomban, aki parancsol, az egyben ellenállást is kitermel. Ezzel szemben az az uralmi technika, amelyik a társadalomban keletkező vágyakat, elvárásokat, életvitelt, identitásokat képes észrevétlenül formálni, az úgy gyakorolhat hatalmat, hogy a cselekvő alany saját döntéseként éli meg az eredményt. A jobboldali pszichopolitika lényege ebből következően a politikai tér mélyebb rétegeinek formálása a társadalom nyílt radikalizálása helyett. Az eddigiek könnyen félreérthetők, akár balratolódásként vagy az újkonzervativizmus önfeladásaként is értelmezhetők. Azonban éppen ez a fordulat nyitja meg az utat egy radikálisabb konzervatív politika előtt.

A mérsékelt kommunikáció és a radikális politikai gyakorlat nem zárják ki egymást. Sőt, a digitális korban éppen akkor válhatnak összeegyeztethetővé, ha a politika a nyers konfliktus elsődlegessége helyett a választói önértelmezés belső szerkezetét alakítja át. Itt jelenik meg a szabadság szimulákrumának problémája.¹³ A sikeres új jobboldali uralom az engedelmisség elvárása helyett azt a benyomást kelti a társadalomban, hogy „te akarod ezt, mi pedig követjük a te akaratodat”. Az uralom és a szabadság látszata ekkor egybeesik, ugyanis a kormányzat a társadalmi akarat végrehajtójaként jelenik meg, miközben rejtetten maga is részt vesz annak az akaratnak az előzetes formálásában. E ponton azonban különösen fontos a fogalmi különbségtétel, hiszen a pszichopolitikai kontroll nem azonos a primitív manipulációval, sőt! Ha pusztán leplezett hazugsággá silányul, törekvényé válik, hiszen lelepleződése azonnali bizalomvesztést eredményez. Tartósan csak akkor működik, ha legalább részben valós társadalmi igényekre épül. A kormányzat nem teremthet bármit a semmiből; a meglévő vágyak formálásán, bizonyos életmódok erősítésén, valamint már meglévő társadalmi folyamatok fel- és leértékelésén keresztül működik.

**mérsékelt
kommunikáció
és radikális
politikai gyakorlat**

A DIGITÁLIS PRINCIPÁTUS LOGIKÁJA

Az eddig ismertettett stratégiát digitális principátusnak nevezem. Az új uralmi formában a kormányzat a mediatizált életvilág – a közösségi média, a hírfolyamok, a szórakoztató tartalmak, az influenszerek, a kulturális viták és a mindennapi digitális interakciók – alakításán keresztül formálja a társadalmi közhangulatot.¹⁴ A befolyásolás sokszor nem közvetlenül politikai üzenetek révén történik; helyette olyan életmódbeli, kulturális, morális vagy érzelmi kódokon keresztül, amelyek első pillantásra nem is tűnnek politikainak. Éppen ez adja a hatékonyságát, ugyanis a politikai jelentés a mindennapi önértelmezés részévé válik ahelyett, hogy direkt formában jelenne meg. A kormányzat így nem egyszerűen reagál a közvéleményre, hanem részt vesz annak előzetes megteremtésében. Bizonyos félelmeket felerősít, más ügyeket háttérbe szorít, egyes konfliktusokat láthatóvá tesz, másokat jelentéktelenként keretez. Ennek következtében a közvélemény fokozatosan olyan irányba mozdulhat el, amelyben a kormányzati döntések a társadalmi akarat természetes következményeként jelenhetnek meg, nem pedig kívülről érkező beavatkozásként. A principátus

¹³ Jean BAUDRILLARD: *Simulacra and Simulation*. ford. Sheila Faria GLASER, University of Michigan Press, Ann Arbor, 1994.

¹⁴ Vö. BERGER Viktor: *Az életvilág mediatizálódása*. L'Harmattan, Bp. 2023.

hálózati és adatvezérelt

kifejezés utal arra, hogy ez a forma megőrzi a szabadság, a demokratikus részvétel és a pluralizmus külsőségeit, miközben a valós politikai uralom rejtve marad. A digitális jelző pedig arra utal, hogy ez a hatalomgyakorlási forma intézményi és médiapolitikai dimenziói mellett adatvezérelt, hálózati és pszichopolitikai logikát is követ. A digitális princípátus négy szerkezeti elemből áll

Az első a folyamatos visszacsatolás, vagyis a társadalom állandó monitorozása. Ennek elsődleges eszköze már nem a klasszikus, mára részben elavultnak tekinthető telefonos közvélemény-kutatás, hanem – az adatvédelmi és információs jogszabályok maradéktalan betartása mellett – a digitális lábnyomok folyamatos gyűjtése, rendszerezése és kiértékelése. Ez a technológiai-mediális feltételrendszer lehetővé teszi, hogy a politikai uralom a nyíltan megfogalmazott politikai véleményeken túl – amelyek az átlagos választók körében gyakran változékonyak, kevésbé stabilak és nem feltétlenül reflektáltak – a tágabb társadalmi életvilág meghatározó mintázatait is azonosítsa. Idetartozik például, hogy mire irányul az emberek figyelme, mely témák váltanak ki erős érzelmeket, milyen kifejezéseket használnak a mindennapokban, mitől tartanak, mi frusztrálja őket, mire vágnak, és mely kérdésekről hallgatnak, vagy melyeket kerülnek el. Ezek a mintázatok a politikai viselkedés szempontjából sokszor legalább olyan fontosak lehetnek, mint a nyíltan megfogalmazott vélemények.

A második pillér a közös életvilág keretezése, illetve a közös kulturális horizont összehangolása és optimalizálása. E felfogás szerint a kormányzati tevékenység hatóköre a jogalkotás, az intézményi szabályozás és a társadalmi alrendszerek igazgatása mellett kiterjed a tartalomfogyasztási mintázatok technológiai közvetítésű orientálására, továbbá egy kíváncsnak tekintett életforma társadalmi vonzerejének erősítésére is. Ennek előfeltétele egy olyan, a hivatalos állami struktúrákhoz nem köthető befolyásolási hálózat kiépítése, amely politikai ciklusokon átívelően is működőképes maradhat. E hálózat fenntartásához különösen fontos a gazdasági és technológiai elitekkel kialakított stratégiai szövetség. A politikai hatalom ennek érdekében olyan döntéseket hozhat, amelyek e szereplők számára kedvező feltételeket teremtenek, miközben cserébe hozzáférést nyerhet azokhoz az infrastruktúrákhoz, platformokhoz és adatvezérelt befolyásolási mechanizmusokhoz, amelyek a közös kulturális horizont alakításában meghatározó szerepet játszanak.

A harmadik elem a mérsékelt politikai kommunikáció és a radikális állami cselekvés horizontjának szétválasztása, illetve e kettő egyidejű fenntartása. Az új jobboldal számára nem szükségszerű, hogy minden politikai döntését nyíltan ideologikus vagy harsány retorikai keretben igazolja. Míg a régi jobboldal gyakran radikális nyelvet használt, miközben számos szakpolitikai területen inkább pragmatikus, taktikai vagy kompromisszumos politikát folytatott, addig az új jobboldal számára ennek fordítottja bizonyulhat hatékonyabbnak: mérsékelt, a középrétegek számára is elfogadható politikai nyelvezet mellett mélyreható, adott esetben radikális szerkezeti átalakításokat végrehajtani. Az adaptív stratégia lényege abban ragadható meg, hogy minél inkább informalizálódik a társadalom, annál nagyobb jelentősége van a nyugodt, szakmai, gondoskodó és kiszámítható kormányzati narratíva fenntartásának. Ez a kommunikációs forma ugyanis csökkenti a politikai cselekvés közvetlen ideologikus érzékelhetőségét, és ezáltal lehetővé teszi a mélyebb szerkezeti beavatkozások elfogadtatását. A politika logikája sok választó számára idegen, távoli és nehezen hozzáférhető; nyersen kimondva vagy túlzottan konfrontatív formában megjelenítve könnyen irritációt, ellenállást vagy elutasítást válthat ki. Ezzel szemben maga a politikai cselekvés gyakran csak közvetítéseken, narratívákon és intézményi eljárásokon keresztül válik érzékelhetővé a társadalom számára. Ez jelentős mozgásteret teremt arra, hogy a radikálisabb állami lépések mérsékelt, szakmai vagy technokratikus színben jelenjenek meg. Ily módon a kormányzat instabil, rendkívüli történeti helyzetekben is képes lehet mélyreható átalakításokat végrehajtani, miközben mérsékli annak kockázatát, hogy e beavatkozások közvetlen társadalmi frusztrációt vagy széles körű politikai ellenállást váltsanak ki.

Az utolsó pillér a konkrét hatalomgyakorlás módját írja le a stratégiai előfeltételek helyett. Az életvilág mediatizálódása ugyanis lehetőséget teremt arra, hogy a közvélemény megfelelő algoritmikus eljárások révén közvetett és többnyire észrevétlen módon formálható legyen. A középírátegek autonómia-igénye egyre kevésbé teszi működőképpé a múlt század nyílt, reprezentatív hatalomgyakorlási formáit, amelyekben az erő látványos felmutatása önmagában is azonosulást válthatott ki. A 21. században ezzel szemben az a hatalmi stratégia bizonyulhat adaptívna, amely képes elérni, hogy az állampolgárok a kormányzat által kijelölt irányt saját döntésként, saját meggyőződésük kifejeződéseként éljék meg. Ebből következően a kontrollforradalom kulcsfogalma a fegyelem helyett az optimalizálás. A társadalom fegyelmezése helyett hajlaimainak, szabadságigényeinek, félelmeinek és vágyainak meghatározott irányba rendezése kerül előtérbe. Az elsődleges cél az állampolgár elhallgattatása helyett az, hogy saját nyelvén, saját tapasztalataiból kiindulva fogalmazza meg azt, amit az elit stratégiai érdeke is kívánatosnak tekint.

A MÁSODLAGOS RENDSZEREK OPTIMALIZÁCIÓS KÉNYSZERE

Az eddigi elméleti kereteket Hans Freyer (1887–1969) német szociológus munkásságával érdemes kiegészíteni. Freyer számára a modern társadalom egyik alapvető problémája az volt, hogy az elsődleges közösségi kötelékek (család, helyi közösség, hagyományos rendi kötődések, a közvetlen kulturális összetartozás formái) fokozatosan meggyengülnek.¹⁵ A későmodern társadalmak működését ezért egyre inkább olyan másodlagos rendszerek tartják fenn, amelyek technikai, intézményi és szervezeti közvetítéseken keresztül pótolják a közvetlen társadalmi integráció hiányát. Freyer kapitalizmuskritikájában a piac és a technika éppen azért jelenik meg ambivalens erőként, mert transznacionális és transzkulturális logikájuk révén képesek megbontani a történeti közösségek kulturális határait, miközben az egyes társadalmi alrendszerek egyre inkább saját belső racionalitásuk szerint kezdenek működni.

A másodlagos rendszerek olyan tudatosan megtervezett, mesterségesen létrehozott, funkcionálisan szervezett struktúrák, amelyek meghatározott célokra és működésmódokra irányulnak. Ide tartoznak a modern állam intézményrendszerei, a gazdaság és piac mechanizmusai, a bürokrácia, az ipari és technológiai infrastruktúrák, valamint a modern tudomány és adminisztráció szervezeti formái. Ezek a rendszerek személytelen logika szerint működnek, az egyén bennük kicserélhető szereplővé válik, akit elsősorban funkciója határoz meg. A másodlagos rendszerek történelmileg elkerülhetetlenek és nélkülözhetetlenek a modern társadalom fennmaradásához. Freyer szerint a feladat a másodlagos rendszerek felszámolása helyett azok politikai és kulturális integrálása, ugyanis a modern társadalom nagy léptékű működése elképzelhetetlen nélkülük, ám ha nem állnak tudatos történelmi és politikai irányítás alatt, akkor éppen azt az emberi világot bontják le, amelynek megőrzésére eredetileg létrejöttek.

Nos, Freyer másodlagos rendszerelmélete a digitális principátus számára azért különösen termékeny kiindulópont, mert rámutat, hogy a modern társadalmak integrációja már nem alapozható kizárólag az elsődleges közösségi kötelékekre. A család, a helyi közösség, a vallási vagy hagyományos kulturális kötődések továbbra is jelentősek maradnak, de önmagukban nem képesek megszervezni a komplex és differenciált társadalmak működését. A rend fenntartása ezért mindinkább olyan másodlagos rendszerekre hárul, mint az oktatás, az egészségügy, a közigazgatás, a szociális ellátórendszer, az infrastruktúra, a munkaerőpiaci koordináció, a közösségi média vagy a rendfenntartás intézményrendszerei.

komplex és differenciált

15 KURUCZ Barnabás: *Sociology From the Right* – Hans Freyer. *Hungarian Conservative*, 2022. május 22. <<https://www.hungarianconservative.com/articles/philosophy/sociology-from-the-right-hans-freyer>> és Lucian TUDOR: *Hans Freyer: The Quest for Collective Meaning*. Counter-Currents Publishing, San Francisco, 2013.

Freyer problémája ebben az értelemben nem pusztán az, hogy a modernitás feloldja a közvetlen közösségi formákat, hanem az is, hogy e dezintegráció után milyen közvetítő rendszerek képesek a társadalmat újra működőképessé tenni.

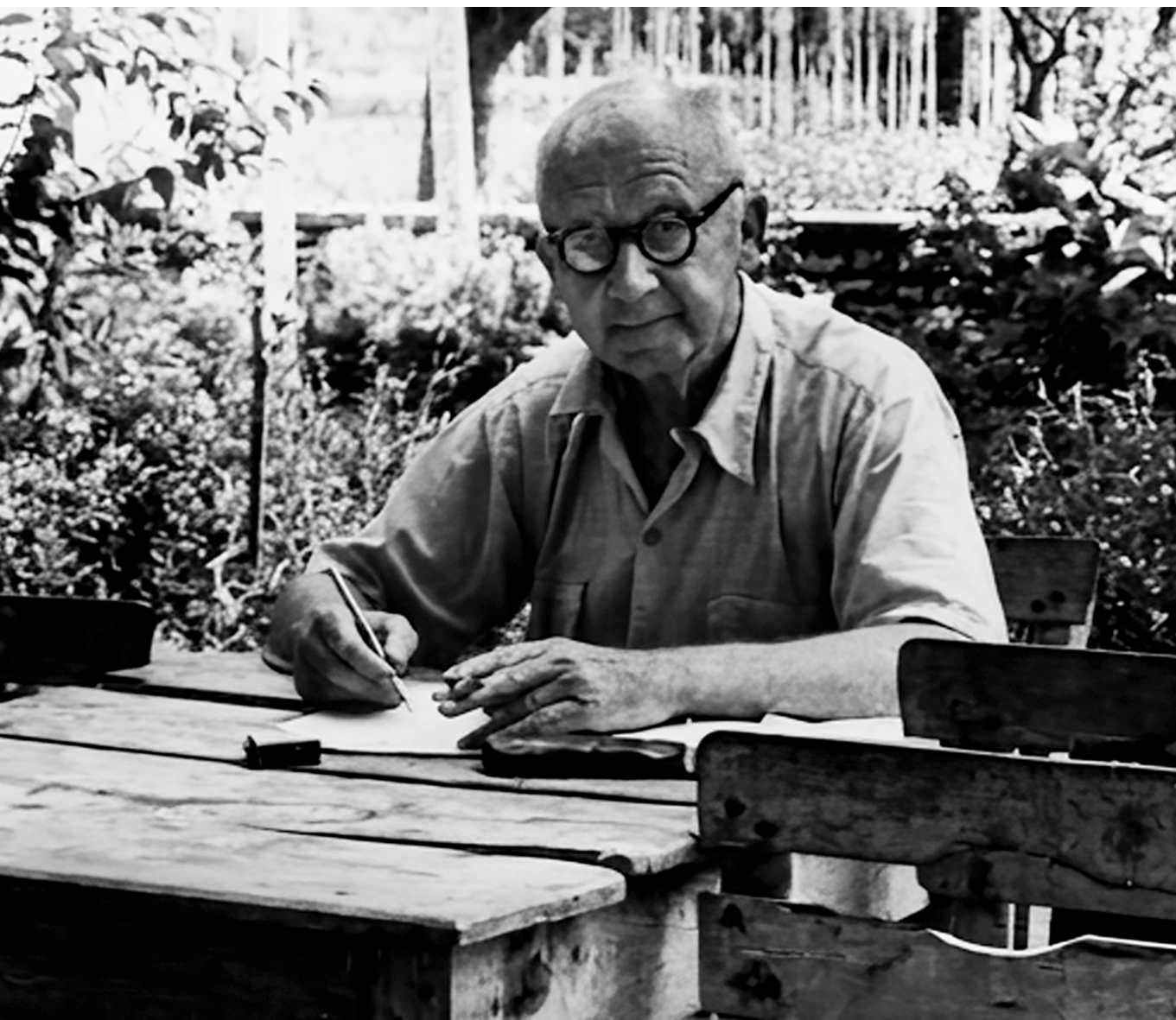
A régi jobboldallal ellentétben a működőképesség megőrzése érdekében a másodlagos rendszerek működtetésében az ideológiai impulzusok és a politikai lojalitás mellett a magas szakmai színvonalnak, a modern technikai eszközöknek és a folyamatos visszacsatolási mechanizmusoknak kell meghatározó szerepet kapniuk. Az Orbán-kormányok alatt a *Boston Politics*-ben foglalt hatalomtechnikai elemek a szakmai munka kárára történtek meg többször is, az átszervezések és funkciók összekuszálása, valamint a szakmai helyett a politikai kompetenciák előnyben részesítése egy olyan elégedetlenséget termelt ki a szakmai szubkultúrákban, ami a választást megelőző hetek lojalitásproblémáihoz vezetett.¹⁶ Rendőrök, katonák és más, alapvetően az állami funkciókhoz köthető szervek munkavállalói álltak be a Tisza Párt mögé és mutattak rá a nyilvánosságban a másodlagos rendszerekben tapasztalható visszáságokra. A régi jobboldal hatalomtechnikája sokszor arra az elképzelésre épült, hogy az intézmények stabilitását önmagában garantálja, ha vezetésük politikailag lojális emberek kezében van. Ez azonban félreértés. Egy rosszul működő iskolarendszer, a kórházi várólisták állandósulása, a megalázó ügyintézés, valamint az alulfizetett és túlterhelt rendőrök, tanárok, katonák, orvosok és hivatalnokok kiégése fokozatosan aláássa azt a lojalitást, amelyre a politikai rendszer támaszkodni kíván.

Az új jobboldal számára ezért az állami funkciókat ellátó szervek optimalizálása és lojalitásuk biztosítása elengedhetetlen, hiszen ezekben a másodlagos rendszerekben dől el, hogy az állam képes-e a társadalom működéséhez szükséges emberi, szakmai és intézményi feltételeket újratermelni. Az oktatás ebben a keretben a tudásátadáson túl a társadalmi funkciók betöltésére alkalmas emberek képzésének egyik legfontosabb terepe. Feladata ezért az, hogy a különböző társadalmi területek – a gazdaság, az államigazgatás, a technológiai ipar, a kultúra és a közösségi élet – számára megfelelő képességekkel, fegyelemmel és szereptudattal rendelkező embereket formáljon. Az egészségügy esetében ugyanez azt jelenti, hogy a rendszernek a már kialakult betegségek kezelése mellett azt is biztosítani kell, hogy az emberek minél tovább egészségesen és munkaképesen élhessenek. Képesnek kell lennie előre felismerni a nagyobb egészségügyi kockázatokat, észszerűen megszervezni a betegellátást, elosztani a rendelkezésre álló kapacitásokat és csökkenteni azokat a torlódásokat, amelyek az állampolgár számára az állam működésképtelenségének tapasztalataként jelennek meg. A közigazgatásban és a szociális ellátásban ugyanez a logika egyszerűbb, gyorsabb és célzottabb állami működést követel. Az ügyintézésnek tehermentesítenie kell az állampolgárt, a támogatásoknak ott kell megjelenniük, ahol valóban szükség van rájuk, a rendszernek pedig mérsékelnie kell a bürokráciát és az erőforráspazarlást stb.

Ebben az összefüggésben a mesterséges intelligencia, az adatok tudatos használata, az online ügyintézés lehetősége és a korszerű szervezési technikák a kontroll új infrastrukturális feltételeivé válnak. Az állam működésének optimalizálása mellett lehetővé teszik a társadalmi folyamatok részletgazdagabb regisztrálását, az erőforrások pontosabb elosztását, a kockázatok előzetes felismerését és a rendszerszintű torzulások korrekcióját. A kormányzat hatalmának fenntartása mellett a társadalom optimalizálása is kiemelt jelentőségű, tehát az oktatási, egészségügyi, szociális és adminisztratív rendszerek olyan összehangolása, amely csökkenti a társadalmi működés súrlódásait, növeli az intézményi teljesítményt, és tehermentesíti az állampolgárt.

Amennyiben a modern társadalom már szükségképpen másodlagos rendszereken keresztül működik, akkor e rendszerek szakmai, technológiai és politikai megszervezése kiemelt jelentőségű feladattá válik. A technológia ebben a keretben a politikai döntés eszközeként jelenik meg: abban segít, hogy az állam ismét áttekinthetővé, rendezhetővé és irányíthatóvá tegye a széttozozó

16 Tilo SCHABERT: *Boston Politics. A kreatív hatalomgyakorlás művészete*. ford. SZLUKOVÉNYI Katalin – NAGY Andrea, MCC Press–Alapjogokért Központ, Bp. 2022.

Mestertervező –
Hans Freyer (1887–1969)
idős korában
(Münsteri Egyetem)

társadalmi világot. A Beniger-féle kontrollforradalom és Han pszichopolitikája mellé ezért Freyer a társadalmi formaképződés intézményi dimenzióját kapcsolja be. A kontroll így kommunikációs és pszichológiai dimenziói mellett a másodlagos rendszerek újraszervezésén keresztül intézményi és infrastrukturális formát is ölt. Ennek köszönhetően az új kontrollparadigma láthatatlannabbá, folyamatosabbá és pontosabbá válik, mint a nyílt fegyelmezés korábbi történelmi alakzatai.

A NEMZETÁLLAMTÓL A CIVILIZÁCIÓS EGYSÉGIG

A kérdés azonban az, hogy a nemzetállam önmagában képes-e megteremteni azokat az infrastrukturális, technológiai és civilizációs feltételeket, amelyek között a 21. századi politikai uralom ténylegesen működik. Európában erre a válasz egyre inkább nemlegesnek tűnik. Míg az Amerikai Egyesült Államok, Kína vagy Oroszország már pusztán méretükből fakadóan is jelentős erőforrásokkal rendelkeznek, addig az európai nemzetállamok külön-külön nem bírnak hasonló kapacitásokkal. Ebből következően a digitális principátus aligha valósítható meg pusztán nemzetállami keretek között. Az a hatalomgyakorlási forma, amely a nyílt fegyelmezés helyett a vágyak, társadalmi elvárások,

Európai Egyesült Álmok –
ChatGPT által generált kép
az *Imperium Europáról* (2026)

életvilágok és szabadságélmények finom alakítására, valamint a másodlagos rendszerek folyamatos optimalizációjára épül, olyan mértékű adat-, technológiai, energetikai, hadiipari, kulturális és pénzügyi koncentrációt igényel, amely még egy közepes méretű európai nemzetállam számára sem áll rendelkezésre.¹⁷ Ahol a mediatisálódott életvilág formálásához, a digitális szuverenitás biztosításához és a stratégiai iparágak megszervezéséhez nincsenek meg a kellő eszközök, ott a formális nemzeti önállóság könnyen pusztá adminisztrátori funkcióra zsugorodik egy mások által szervezett technológiai és kulturális térben.

Az új jobboldal ezért szükségképpen európai léptékű politikai forma felé mutat.¹⁸ Ez a felismerés azonban nem jelentheti a régi liberális integrációs nyelv átvételét. Európa a jobboldal számára nem elvont jogi konstrukció, nem különböző civilizációk olvasztótégelye, nem határtalan piac, és nem az egyéni autonómiák semleges adminisztratív tere. Európa mindenekelőtt történeti-civilizációs alakzat; keresztény, középkori, antik örökséget újraértelmező, nemzeti kultúrák sokaságából felépülő, mégis közös sorsformát hordozó világ. Ebből következik, hogy az *Imperium Europa* gondolata csak akkor lehet jobboldali, ha az univerzalista liberalizmus európai kiterjesztése helyett annak ellenformájaként jelenik meg: a politikai határmegvonás, a kulturális önazonosság, a történeti kontinuitás és a civilizációs önvédelem intézményes formájaként.¹⁹

17 Vö. Helmut SCHELSKY: *Der Mensch in der wissenschaftlichen Zivilisation*. Springer Fachmedien, Wiesbaden, 1961. 24.

18 David ENGELS: *A birodalomvá válás útján. Az Európai Unió válsága és a római köztársaság hanyatlása*. ford. HORVÁTH Márta – Csósz Róbert, L'Harmattan, Bp. 2018.; KURUCZ Barnabás: *Jobboldali Európa-koncepciók*. *Kommentár*, 2024/2. és Jean THIRIART: *Europe: An Empire of 400 Million*. ford., jegyz. és bev. Alexander JACOB, Arkto Media, London, 2021.

19 BALÁZS Zoltán: *Az Európai Unió és a birodalmi hagyomány = Európa jövője*. szerk. POGRÁNYI Lovas Miklós és tsi., RCISD Regionális Tudásközpont, Bp. 2022. és MEZEI Balázs Mihály: *Europa aeterna = Uo*. Lásd még: KURUCZ Barnabás: *Európai identitás – középkori minta, modern dilemma, jövőbeli alternatíva*. *Y. Z.*, 2026/3.

Az Európai Birodalom jobboldali mivolta a konzervatív értékek képviselőitén túl abban ragadható meg, hogy elutasítja a politikai közösség semleges, gyökeretlen és pusztán procedurális felfogását. A politikai lojalitást absztrakt normák helyett egy örökölt és továbbalakítandó civilizációhoz kapcsolja.

Ezt a felismerést erősíti a középrétegek életvilágának átalakulása is. A középosztályosodó, digitalizált, mobilis és kulturálisan differenciált társadalmi csoportok számára a nemzet már nem az egyetlen tapasztalati keret. A mindennapi élet horizontja fokozatosan európaivá vált: az oktatási rendszerek, a munkavállalási lehetőségek, a fogyasztási mintázatok, a digitális tartalomfogyasztás, az utazás, a kulturális referenciák, az intézményi átfedések és az önértelmezési formák egyre nagyobb része az európai térben szerveződik. A fiatalabb és képzettebb középrétegek nem feltétlenül nemzetietlenek, de saját életlehetőségeiket már nem pusztán nemzeti keretek között képzelik el. Számukra Európa nem absztrakt politikai konstrukció, hanem megélt civilizációs tér: életminőség, mozgásszabadság, magas színvonalú szolgáltatások, egyedi kulturális stílus, technológiai hozzáférés és társadalmi aspiráció. A régi jobboldal egyik hibája éppen az volt, hogy ezt az európai tapasztalatot nagyrészt átengedte ellenfeleinek.

Az új jobboldalnak Európa újrafogalmazásán keresztül kell megszerveznie saját politikai képzetét. Az *Imperium Europa* gondolata ebben az értelemben Európa önálló stratégiai képességének megteremtését jelenti: saját technológiai infrastruktúrát, saját adatpolitikai szuverenitást, saját energetikai hátteret, saját hadiipari és ipari infrastruktúrát, valamint saját kulturális önreprodukciós mechanizmusokat. A 21. század stratégiai konfliktusai – a közösségimédia-platformok befolyásoló hatása, a mesterséges intelligencia, a migráció, az energiafüggés, a demográfiai hanyatlás, a katonai kiszolgáltatottság és a kulturális fragmentáció – nem oldhatók meg elszigetelt nemzeti válaszokkal. A nemzet önmagában túl kicsi ezekhez a feladatokhoz.

KÖVETKEZTETÉSEK

Az új jobboldal legfontosabb feladata most a nosztalgikus restauráció és a 2010-es évek politikai gépezetének újraindítása helyett annak megértése, hogy ez a működésmód miért vált életképtelenné. A tanulság nem az, hogy a jobboldalnak balra kell tolódnia, hanem az, hogy újra kell tanulnia a társadalom irányításának művészetét.

Korunkban a politikai forma az életet már elsősorban másodlagos rendszereken keresztül éri el. Ezért a jobboldali kontrollforradalom nem szűkíthető le kommunikációs, pszichopolitikai vagy metapolitikai fordulatra. A modern társadalom lojalitása egyre nagyobb mértékben az állam által működtetett másodlagos rendszerek tapasztalatán keresztül képződik meg. A kontroll csak akkor válhat tartóssá, ha nem pusztán értelmezési kereteket ad, hanem működőképes társadalmi alrendszereket is. Éppen ezért az új állam rejtett formáló erőként, digitális principátusként lehet jelen, amely az algoritmusok, hálózatok és mediatizált életvilágok révén szervezi a közösséget. Ebben a rendben a rezonancia spektákulummá alakul: irányított jelenlétté, színre vitt egységgé, a közös sors érzékelhető formájává.²⁰ A politika feladata ma az intézmények birtoklásán túl olyan rejtett és mégis hatásos alakzatok létrehozása, amelyekben kontroll és megszólítás, vezetés és azonosulás ismét egymásra talál. Ez a jobboldali kontrollforradalom valódi értelme. A kormányzatnak kevesebb kontroll helyett más természetű kontrollra van szüksége, olyanra, amely a felülről történő fegyelmelés helyett belülről szervezi a társadalmat. Harsány uralomgyakorlás helyett észrevétlen keretezéssel működik. Ereje a társadalommal való szembenállás helyett a társadalom önképének alakításából fakad.

**nosztalgikus
restauráció
helyett**

20 Guy DEBORD: *A spektákulum társadalma. Kommentárok a spektákulum társadalmához.* ford. ERHARDT Miklós, Open Books, Bp. 2022.

Mi a teendő?

1. A társadalmi beágyazottság újjászervezése

A politikai stratégia középpontjába nem kizárólag az állami intézményrendszer működtetését, hanem a társadalmi közvetítő közegek (helyi közösségek, ifjúsági hálózatok, szakmai szubkultúrák és kulturális intézmények) tudatos megerősítését kell helyezni.

2. Új politikai nyelv kialakítása

A fegyelmező, konfliktusorientált és paternalista kommunikációs stílust olyan beszédmódnak kell felváltania, amely képes megszólítani az autonómiára, elismerésre és kulturális azonosulásra igényt tartó közép- és felsőrétegeket.

3. A digitális nyilvánosság társadalmi logikájának megértése

A digitális platformokat nem pusztán kommunikációs csatornákként, hanem önálló társadalmi tekként szükséges értelmezni. Ennek megfelelően a hagyományos tömegkommunikációs panelek digitális újratemlése helyett hálózati, részvételi és életvilág-közel stratégiaakra van szükség.

4. Metapolitikai infrastruktúra kiépítése

A kultúra, oktatás, szórakoztatás, *online* tartalomtermelés és közösségi szocializáció területeit nem kampánytechnikai eszközként, hanem hosszú távú társadalomformáló infrastruktúráként kell kezelni. A kommunikáció nem lehet nyíltan politikai, ezeket rejtett módon kell, leginkább értékeken és életmódokon keresztül népszerűsíteni.

5. A másodlagos társadalmi rendszerek szakmai és technológiai modernizációja

Az oktatás, egészségügy, közigazgatás, szociális ellátás és közbiztonság területén olyan intézményi reformokra van szükség, amelyek növelik a rendszerek hatékonyságát, tehermentesítik az állampolgárokat, és erősítik az állam működőképességének percepcióját.

6. A szakmai csoportok lojalitásának biztosítása

A társadalmi alrendszerek intézményeiben dolgozók lojalitását biztosítandó nagyobb szakmai megbecsülésre, kiszámíthatóbb életpályára és olyan intézményi környezetre van szükség, amelyben nem a túlélés, hanem a jó munka válik természetessé.

7. Átgondolt és távlatos szakpolitikai víziók alkotása

Az új jobboldal nem építhet kizárólag kulturális konfliktusokra, identitáskérdésekre vagy rövid távú politikai reakciókra. Szükség van olyan hosszabb távú szakpolitikai elképzelésekre is, amelyek képesek választ adni a következő évtizedek társadalmi, technológiai és gazdasági kihívásaira. A lakhatás, az oktatás, az egészségügy, az energiaellátás, a digitalizáció, a demográfia vagy a mesterséges intelligencia kérdéseiben nem elegendő a napi válságkezelés.

8. A társadalmi igények rendszerszintű monitorozása

A politikai döntéshozatalnak folyamatosan érzékelnie kell a társadalmi igények, frusztrációk, aspirációk és kulturális mintázatok változásait. Az adatalapú kormányzás célja nem pusztán a választói magatartás befolyásolása, hanem a társadalmi folyamatok pontosabb megértése és irányítása.

9. A kommunikáció és a kormányzati cselekvés stratégiai szétválasztása

A mérsékelt, szakmai és kiszámítható politikai nyelvezet nem zárja ki a mélyreható szerkezeti reformokat. Éppen ellenkezőleg: a társadalmi ellenállás mérséklése érdekében a radikálisabb állami beavatkozásoknak stabil, technokratikus és gondoskodó narratívába kell illeszkedniük.

A bemutatott feladatok egy része – amint arra korábban utaltam – kétségkívül meghaladja a nemzetállami cselekvőképesség hagyományos kereteit. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az új jobboldali politikai forma kialakítása kizárólag hosszabb távon, kedvezőbb strukturális feltételek mellett volna megkezdhető. Éppen ellenkezőleg, az új jobboldal társadalmi, intézményi és nyelvi újjászervezése már a jelenlegi politikai körülmények között is elindítható. ■